

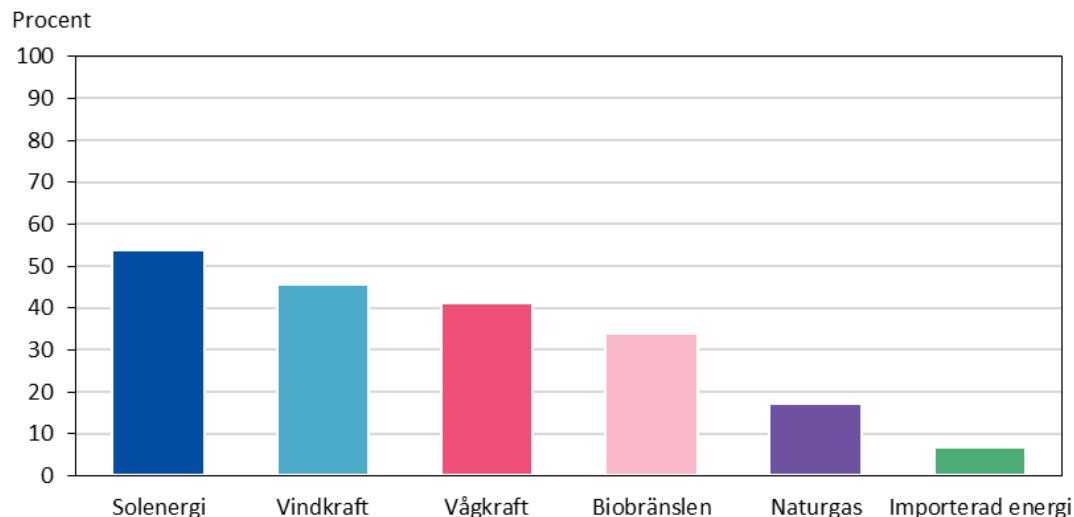
Attityder till havsbaserad vindkraft på Åland

Sammanfattning

I denna översikt kartläggs attityder, åsikter och förhållningssätt till olika energikällor i allmänhet och till havsbaserad vindkraft i synnerhet bland personer bosatta på Åland. Undersökningen bygger på en enkät till vuxna som bor på Åland. En enkät med samma frågor gick ut i samband med ÅSUBs miljöundersökning 2022. Slutsatser om skillnader mellan de två enkäterna bör dras med försiktighet eftersom urvalsmetodiken skiljer sig åt. Undersökningarna om vindkraft har utförts på uppdrag av infrastrukturavdelningen vid Ålands landskapsregering.

Elva av tjugo svarande vill satsa mer på solenergi, nio av tjugo vill satsa mer på vindkraft och åtta av tjugo är positiva till mer vågkraft. Mer satsning på biobränslen förordas av sju av tjugo medan mer satsning på naturgas och importerad energi förordas av tre respektive en av tjugo personer. Jämfört med mätningen 2022 så har andelen som vill satsa på solenergi och vindkraft minskat med 30 procent medan de som vill satsa mer på importerad energi har ökat med 30 procent.

Figur 1. Andel av de svarande som anser att Åland ska satsa mer på olika energikällor under de närmaste 5–10 åren jämfört med nuvarande nivå

Källa: ÅSUB

Opinionen kring vindkraft har jämnats ut – där det tidigare fanns ett tydligt stöd, är åsikterna nu mer delade. Avseende frågan om den planerade utbyggnad som finns kring vindkraftsparker inom landskapets havsområden så svarar två av tio att de inte vet eller kan svara kring dessa planer, resterande är uppdelade i ungefär hälften för och hälften emot planerad etableringsplan.

Två tredjedelar håller helt eller delvis med om påståendet att vindkraft är ett miljövänligt sätt att producera energi. Det är dock en sänkning med 15 procentenheter jämfört med 2022 års undersökning. Andelen som är helt eller delvis av annan åsikt har fördubblats, från 10 till 20 procent. 15 procent av de svarande anger att de inte ser några nackdelar med havsbaserad vindkraft, vilket är en halvering jämfört med tidigare undersökning då 30 procent ansåg att de inte

ser några nackdelar. Det finns en ökad oro för att platsen inte återställs efter att vindkraftverken tagits ur bruk. Hälften av de svarande anser att det är en av de främsta nackdelarna. Inverkan på djurliv, främst fågelliv, fortsätter ses som andra stora nackdelar med vindkraft.

En ökad medvetenhet har skett för att vindkraft ger inkomster till offentlig verksamhet i form av hyres- och arrendeintäkter till landskapet och fastighetsskatter till kommunen. Men nära en av fem uppger att de inte ser några fördelar med vindkraft, vilket är mer än en fördubbling sedan föregående mättillfälle.

Generellt gäller att männen är överrepresenterade vad gäller de mer extrema svaren, till exempel de som svarar att de helt vill avstå från en energikälla, medan av de som svarar att de inte har någon uppfattning är kvinnorna överrepresenterade. Detta antas dock bero på välkända könsskillnader i samband med enkätsvar snarare än att kön är en betydande förklaringsfaktor för specifika frågor i enkäten.

Cirka hälften av de svarande uppger att de inte är villiga att betala mer för el som produceras med vindkraft. De yngre åldersgrupperna är mindre benägna att välja vindkraft om det innebär en högre kostnad, vilket möjligen kan förklaras av en generellt stramare privatekonomi jämfört med äldre grupper. Samtidigt visar resultaten att yngre personer är mer positiva till importerad energi än äldre.

Dubbelt så stor andel av de boende på landsbygden jämfört med i Mariehamn anser att *nackdelarna med havsbaserad vindkraft är klart större än fördelarna*, var femte jämfört med var tionde. Bland boende i skärgården är motsvarande siffra där emellan, 15 procent. Endast 5 procent av skärgårdsborna har svarat *vet ej/kan inte svara* på denna fråga, att jämföra med 22 procent av de boende i Mariehamn.

Bakgrund

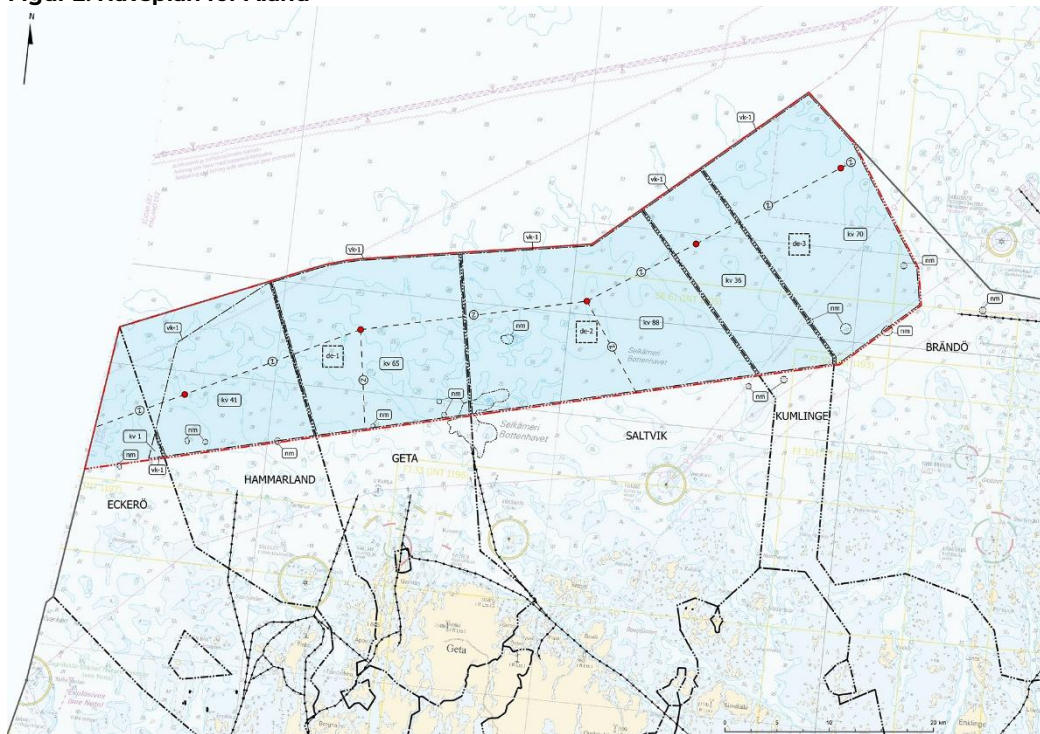
Havsplan för Åland antogs av landskapsregeringen år 2021 och trädde i kraft samma år¹. Syftet med havsplanen är att ge förslag på hur de åländska allmänna vattnen ska användas i framtiden. Planen omfattar enbart vatten som ägs av landskapet Åland och förvaltas av Ålands landskapsregering. Framtagandet av havsplanen utgick ifrån bestämmelserna i 5 kap. 24a och 24b §§ vattenlag (1996:61) för landskapet Åland som införts i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/89/EU. En uppdatering av planen ska ske minst vart sjätte år.

Under projektutvecklingsarbetet har området ytterligare reviderats. Genom att flytta nuvarande sjöfartsområde erhålles ett enhetligt område på ungefär 1 200 km², beläget längre från kusten och med potential för utökad produktion och därmed bättre ekonomiskt utfall för Åland. Ett större utbredningsområde lämnar även utrymme för ytterligare justeringar.

Arealen på 1 200 km² rymmer teoretiskt upp till cirka 300 vindkraftverk. Fullt utbyggt med 15 MW:s vindturbiner uppgår den totala effektpotentialen till 3–4 GW med en årlig energiproduktion på runt 20 TWh. Detta motsvarar ungefär 25–30 procent av Finlands nuvarande elproduktion.

Den producerade elektriciteten kunde enligt planen exporteras till både riket och Sverige. Fördelarna för Åland kunde vara olika avgifter, som till exempel arrende, samt skatteintäkter, arbetstillfällen och investeringsmöjligheter. Potentialen medför också möjligheter för utvecklande av utbildning och forskning på Åland inom energiområdet.

Figur 2. Havsplan för Åland

Källa: Ålands Landskapsregering

Huvudsyftet med denna undersökning är att kartlägga de på Åland bosattas attityder, åsikter och förhållningssätt till vindkraft i allmänhet och till havsbaserad vindkraft i

¹ Ålands landskapsregering (2021), Marin- och kustområdesplanering (Havsplanering) – Ålands havsplan, antagen 18 mars 2021, tillgänglig via Regeringen.ax.

synnerhet. Undersökningen har utförts på uppdrag av infrastrukturavdelningen vid Ålands landskapsregering.

Metod och urval

I samband med konsumentbarometern, ÅSUBs enkätundersökning om konsumentförtroende, fick deltagarna svara på ett avsnitt med frågor om vindkraft. Urvalet var 580 personer i åldern 18–84 år ifrån ÅSUBs webbpanel. Rekryteringen till webbpanelen har skett i samband med undersökningar som använt sig av slumpmässiga urval. Möjlighet att anmäla sig till panelen har då erbjudits till samtliga personer i urvalet. De som sedan anmält sig har registrerats i webbpanelen och fått inbjudan att delta i andra enkäter såsom enkätundersökning om konsumentförtroende och denna undersökning om attityder till vindkraft.

Begreppet webbpanel-undersökning refererar till undersökningar som besvaras av panelmedlemmarna online (ofta via en länk som skickats till de svarande). En av metodens styrkor anses vara självrekryterade panelmedlemmar som är motiverade att medverka i undersökningar. En metodologisk begränsning är att panelen är självrekryterad från de slumpmässiga urvalen snarare än direkt slumpmässigt utvald, vilket kan medföra systematiska skillnader mellan paneldeltagare och den åländska befolkningen i stort. För att minska denna snedvridning har svarsmaterialet viktats efter kön, ålder och region, baserat på aktuell befolkningsstatistik. Viktade svar utifrån dessa tre variabler har sedan använts i analyserna. Insamlingsperioden var från 8–23 september 2025. Totalt svarade 359 personer på enkäten, vilket motsvarar 62 procent av det slutgiltiga urvalet.

Som jämförelse finns ett enkätutskick med samma frågor som gjordes 2022, i samband med ÅSUBs miljöundersökning 2022 (ÅSUB 2022). Urvalet bestod av 1 254 slumpmässigt utvalda personer bosatta på Åland i åldern 18 år och äldre. Insamlingen av svar pågick under januari–mars 2022. Totalt svarade 565 personer på enkäten, vilket motsvarar 46 procent av det slutgiltiga urvalet.

Slutsatser om skillnader mellan de två enkäterna bör dras med försiktighet eftersom urvalsmetodiken skiljer sig åt (slumpmässigt urval jämfört med webbpanel). Det går därför inte att statistiskt säkerställa signifikanta skillnader mellan måttillfällena. Där tydliga nivåskillnader förekommer redovisas de dock under respektive frågeställning.

I studien finns en genomgående överrepresentation av kvinnor i svarsgruppen "ingen åsikt" och motsatt finns det en överrepresentation av män i svaren, "mer", "mindre" eller "helt avstå" från energikällan. Detta är i linje med forskning, som visar att det finns tydliga könsskillnader i hur respondenter hanterar osäkerhet i enkätundersökningar. Kvinnor tenderar i högre grad att välja svarsalternativ *som "ingen uppfattning"*, medan män oftare anger ett bestämt svar även vid osäkerhet, Fraile (2014)

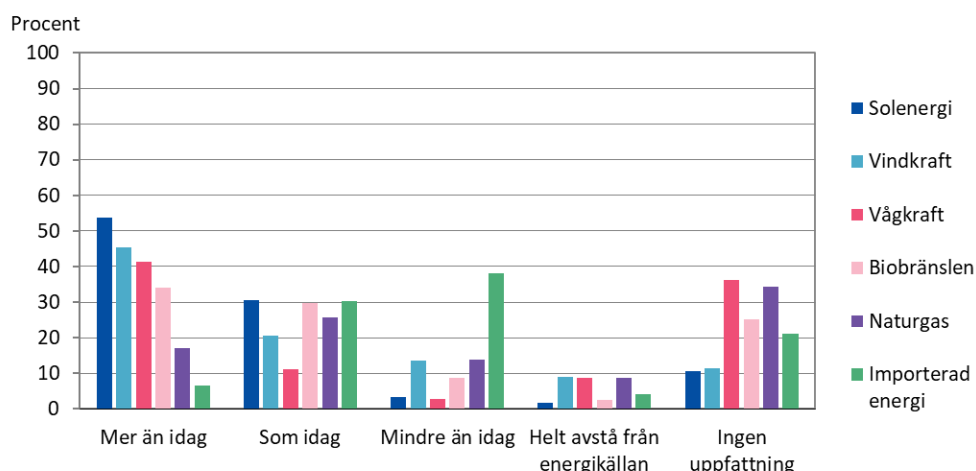
I experimentella studier visar Baldiga (2014) att män är mer villiga att gissa under osäkerhet, vilket minskar deras benägenhet att välja "*vet inte*" i testliknande situationer. Liknande mekanismer framkommer i politisk beteendeforskning, där Hansen (2024) visar att skillnader i självsäkerhet att svara delvis förklarar könsskillnader i "*inte svaranden*" och "*vet inte*"-svar. Fortin-Rittberger m.fl. (2016) och Fraile (2014) bekräftar detta mönster i europeiska enkätdata: kvinnor ger oftare "*vet inte*"-svar, medan män tenderar att ge fler — men inte nödvändigtvis mer korrekta — svar, vilket antyder att könsskillnader i uttryckt självsäkerhet snarare än faktisk kunskap är en central förklaringsfaktor.

Inställning till satsning på olika energikällor under de närmaste åren

Nedan presenteras resultatet av enkätundersökningen per fråga i den ordning de ställts i enkäten. Sex frågor ingick, i vilka de svarande dels fick ta ställning till utvalda alternativ, dels ge egna fritt formulerade synpunkter.

De svarande fick frågan om hur stora satsningar de anser att Åland ska göra på olika energikällor de kommande 5–10 åren jämfört med situationen idag. Totalt 54 procent av de svarande anser att Åland bör satsa mer på solenergi än vad som görs idag. Drygt 45 procent anser att satsningarna på vindkraft bör vara större än idag. 41 procent respektive 34 procent anser att satsningar på vågkraft och biobränslen bör öka. Var sjätte (17 procent) anser att satsningarna på naturgas bör öka, medan knappt 7 procent anser detsamma om satsningar på importerad energi.

Figur 3. Hur mycket bör vi på Åland satsa på olika energikällor under de närmaste 5–10 åren? (andel svarande)

Källa: ÅSUB

För solkraft och vindkraft sjunker andelen som vill satsa mer med 30 procent och för biobränsle med 10 procent jämfört med föregående undersökning. Samtidigt ökar andelen som vill ha mer importerad energi med 30 procent.

Svarsalternativet *ingen uppfattning* har angetts i lägre utsträckning (drygt 10 procent) för solenergi och vindkraft jämfört med de övriga energikällorna, vilket tyder på att de svarande har tydligare åsikter i fråga om de två förstnämnda. Drygt en tredjedel anger alternativet *ingen uppfattning* i enkäten för vågkraft och naturgas som energikälla.

Resultaten i den nationella SOM-undersökningen som presenteras i den senaste rapporten från SOM-institutet (2024) visar att de energikällor svenskarna helst velat se ökade satsningar på sedan 1999 har varit solenergi följt av vindkraft – vilket motsvarar resultaten i vår studie. Under perioden 1999–2023 har omkring 80 procent av de svarande uppgett att Sverige bör satsa mer på solenergi än vad som görs idag. Motsvarande andel för vindkraften har varierat mellan 58 och 74 procent. Enligt de senaste resultaten ökade stödet för vindkraft från 59 procent år 2022 till 61 procent år 2023, medan stödet för solenergi sjönk något från 81 till 77 procent under samma period (SOM-institutet, 2024). I rapporten konstateras att satsningar på samtliga energikällor fick lägre stöd 2020 än året innan, vilket delvis kan ha varit en effekt av

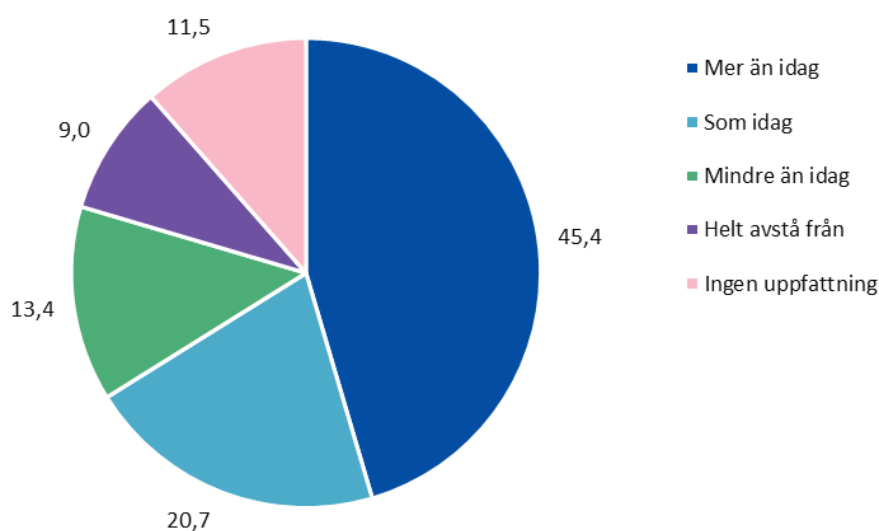
omprioriteringar till följd av coronapandemin. Motsvarande långtidsstudie finns ännu inte från Finland.

Här nedan presenteras svaren för de olika energislagen i denna studie mer detaljerat.

Åsikter om satsningar på vindkraft

Av de svarande anger knappt hälften (45 procent) att de anser att Åland ska satsa mer på vindkraft jämfört med dagsläget under de kommande fem till tio åren. Ungefär var femte svarande (21 procent) anser att satsningarna ska ligga på samma nivå som idag. Drygt 13 procent anser att satsningarna ska ligga under dagens nivå medan 9 procent anger alternativet *helt avstå från energikällan*. Drygt en tiondedel av de svarande anger att de inte har en uppfattning i frågan.

Figur 4. Hur mycket bör vi på Åland satsa på vindkraft under de närmaste 5–10 åren? (andel svarande, procent)

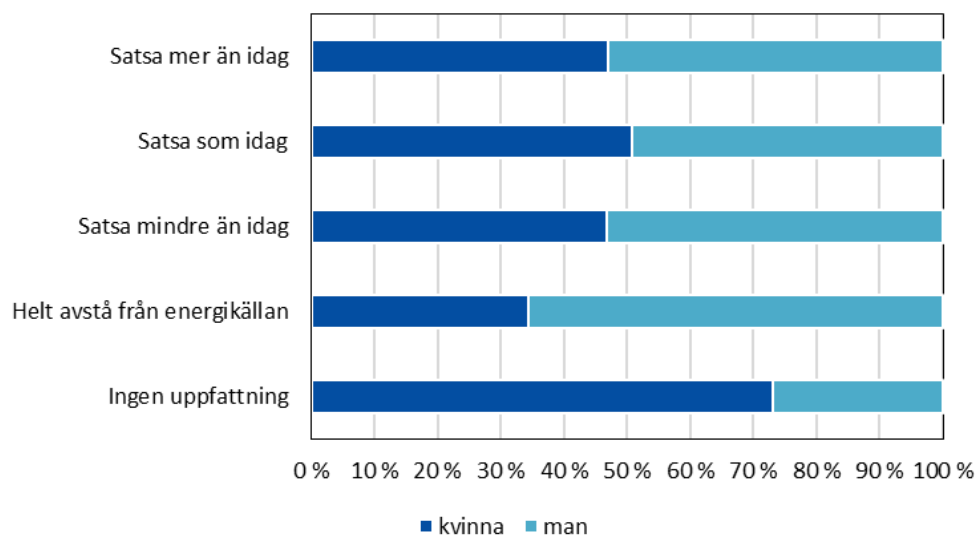

Källa: ÅSUB

Jämfört med undersökningen 2022 har andelen som vill satsa mer sjunkit (drygt 15 procentenheter) och de som vill satsa mindre eller avstå har ökat till totalt 22 procent jämfört med 10 procent för tre år sedan.

Det är betydligt fler kvinnor som anger att de inte har någon uppfattning om vad som ska göras med vindkraften, som en följd blir det fler män som har åsikter av hur man ska hantera vindkraften. Skillnaderna kan ses i *Figur 5* nedan och liknande könsfördelning gäller för alla energikällor. Detta antas dock bero på välkända könsskillnader i samband med enkätsvar (se metodavsnitt) snarare än att vara en betydelsefull förklaringsfaktor varav könsfördelningen endast redovisas här (*Figur 5*) och för importerad energi (*Figur 8*).

Figur 5. Könsfördelningen (andel svarande) för respektive svarsalternativ om inställningen till nivå på kommande satsningar på vindkraft.

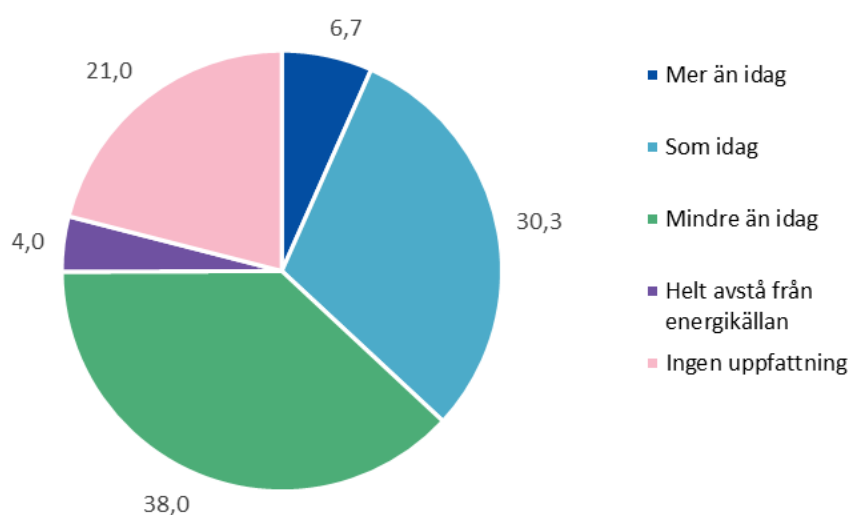

Källa: ÅSUB

Åsikter om satsningar på importerad energi

Energikällan som får minst stöd som ökad satsning i framtiden är importerad energi. Av de svarande uppger 7 procent att de vill se en ökad nivå på satsningar på importerad energi, medan ytterligare 30 procent svarar att de anser att satsningarna bör fortsätta på dagens nivå. 42 procent vill se att satsningarna minskar eller att importerad energi helt frångås. 21 procent uppger att de inte har någon åsikt i frågan.

Figur 6. Hur mycket bör vi på Åland satsa på importerad energi under de närmaste 5-10 åren? (andel svarande, procent)

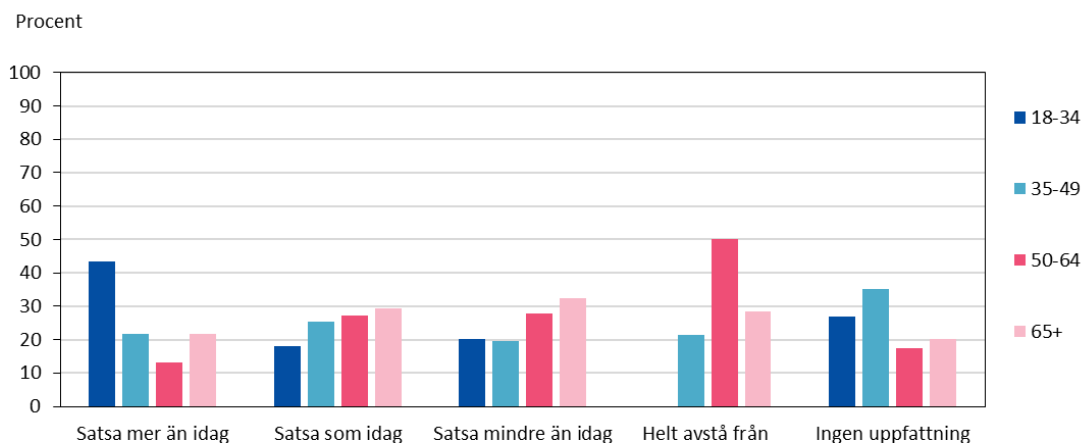

Källa: ÅSUB

Den yngsta åldersgruppen 18-34 år är den grupp som vill satsa mest på importerad energi och inte alls avstå från denna energikälla, medan åldersgruppen 50-64 år i markant högre utsträckning (50 procent) än andra åldersgrupper har valt alternativet

helt avstå från importerad energi. Ungefär var femte har ingen uppfattning i samtliga åldersgrupper.

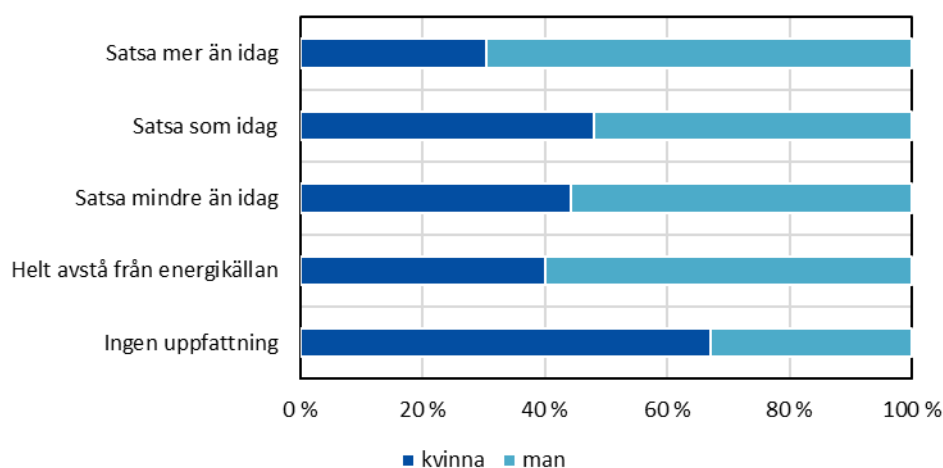
Figur 7. Svarsfördelningen (andel svarande) på olika alternativ på nivå av satsningar på importerad energi de kommande 5–10 åren jämfört med dagens läge utifrån åldersgrupper

Källa: ÅSUB

Som väntat avseende generella könsskillnader i enkätundersökningar som diskuteras i metodavsnittet förekommer också en skillnad mellan könen för importerad energi. Män svarade i högre utsträckning än kvinnor att de ville se ökad eller minskad nivå av satsningar på importerad energi, medan kvinnor oftare uppgav att de inte hade en uppfattning i frågan.

Figur 8. Könsfördelningen (andel av svarande) för respektive svarsalternativ om inställningen till nivå på kommande satsningar på importerad energi.

Källa: ÅSUB

Åsikter om satsningar på övriga energikällor

Av de övriga energikällorna anser en majoritet av de svarande, 54 procent, att Åland borde öka sina satsningar på solenergi de kommande åren. Nära var tredje (31 procent) av de svarande önskar att satsningarna de kommande åren ligger på motsvarande nivå som nuläget, medan drygt 3 procent av de svarande anger att de

önskar se satsningar på en lägre nivå än idag. Knappt 2 procent anser att Åland helt ska avstå från energikällan och nära 11 procent har ingen uppfattning i frågan.

41 procent av de svarande önskar se utökade satsningar på vågkraft, medan 11 procent vill se satsningar motsvarande dagens nivå under de kommande åren. Drygt 11 procent av de svarande valde något av alternativen *Mindre än idag* eller *Helt avstå från vågkraft*. 36 procent av de svarande uppger att de inte har en uppfattning om satsningar på vågkraft som energikälla.

Utökade satsningar på biobränslen efterfrågades av 34 procent av de svarande. 30 procent anser att satsningarna bör fortsätta ligga på dagens nivå, medan knappa 9 procent av de svarande anser att satsningar på biobränslen bör göras i lägre utsträckning än idag. Drygt 2 procent anser att Åland helt ska avstå från biobränslen som energikälla. 25 procent uppger att de inte har en uppfattning om nivåer på kommande satsningar på biobränslen.

För naturgas önskar 17 procent av de svarande utökade satsningar, medan 26 procent anser att satsningarna bör fortsätta ligga på dagens nivå. 14 procent av de svarande vill se minskade satsningar på naturgas och 9 procent svarar att de anser att Åland helt ska avstå från naturgas som energikälla. 34 procent av de tillfrågade har ingen uppfattning.

Tabell 1. Hur mycket bör Åland satsa på nedanstående energikällor under de närmaste 5–10 åren? (andel svarande, procent)

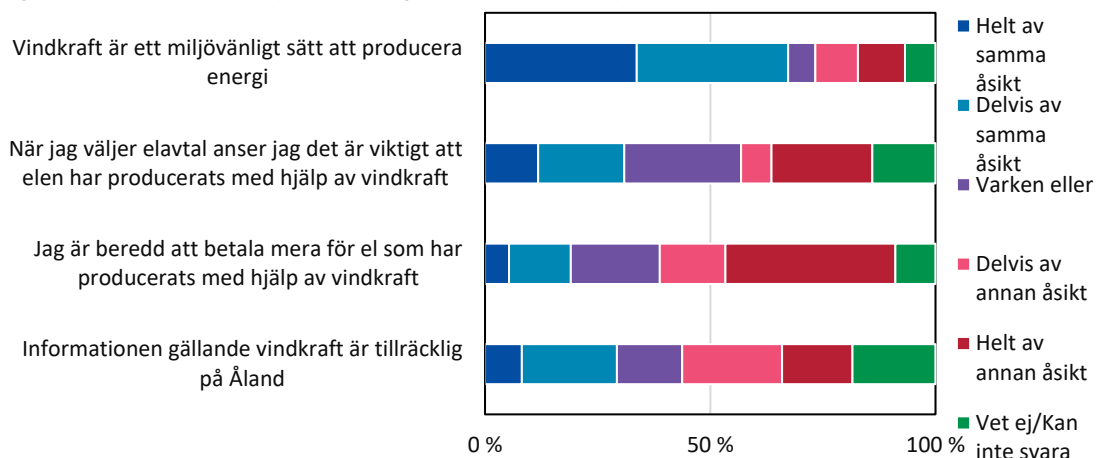
Energikälla	Nivå av satsning de närmaste 5-10 åren				
	Mer än idag	Som idag	Mindre än idag	Helt avstå från	Ingen uppfattning
Solenergi	53,8	30,6	3,3	1,6	10,7
Vindkraft	45,4	20,7	13,4	9,0	11,5
Vågkraft	41,3	11,0	2,7	8,7	36,2
Biobränslen	33,9	29,8	8,7	2,4	25,1
Naturgas	17,2	25,8	13,9	8,8	34,3
Importerad energi	6,7	30,3	38,0	4,0	21,0

Källa: ÅSUB

Generella attityder till vindkraft

De svarande fick ta ställning till några påståenden om vindkraft. Dessa var:

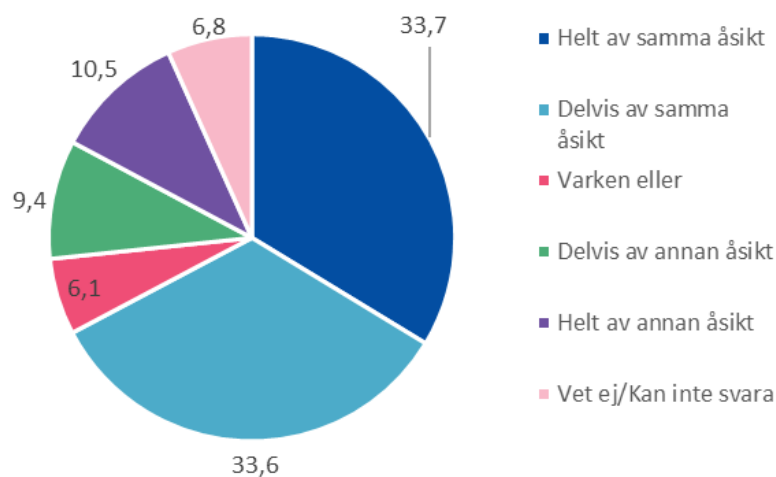
- *Vindkraft är ett miljövänligt sätt på vilket man kan producera energi*
- *När jag väljer elavtal avser jag att det är viktigt att elen har producerats med hjälp av vindkraft*
- *Jag är beredd att betala mera för el som har producerats med hjälp av vindkraft.*
- *Informationen gällande vindkraft är tillräcklig på Åland*

Figur 9. Åsikter om olika påstående gällande vindkraft (andel svarande)

Källa: ÅSUB

Nedan redovisas resultaten per påstående.

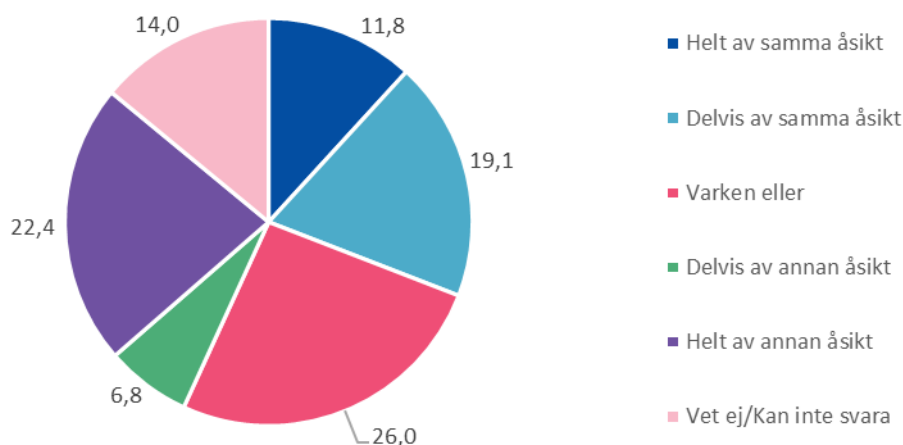
Om påståendet *Vindkraft är ett miljövänligt sätt på vilket man kan producera energi* svarar 67 procent att de helt eller delvis är av samma åsikt. 20 procent uppger att de är helt eller delvis av annan åsikt, medan 7 procent svarar att de inte vet eller inte kan ta ställning till påståendet. Jämfört med 2022 års undersökning har andelen som anser vindkraft vara ett miljövänligt sjunkit med 15 procentenheter och andelen som är av annan åsikt har fördubblats (från 10 till 20 procent).

Figur 10. "Vindkraft är ett miljövänligt sätt på vilket man kan producera energi" (andel svarande, procent)

Källa: ÅSUB

Närmare en tredjedel (31 procent) av de svarande instämmer helt eller delvis i påståendet *När jag väljer elavtal avser jag att det är viktigt att elen har producerats med hjälp av vindkraft*. Omkring en fjärdedel (26 procent) uppger att de inte är vare sig för eller emot, medan 14 procent uppger att de inte vet eller att de inte kan svara. Drygt 29 procent uppger att de helt eller delvis är av annan åsikt. Jämfört med 2022 års undersökning har andelen som tycker att det är viktigt att elen produceras med vindkraft minskat med tio procentenheter.

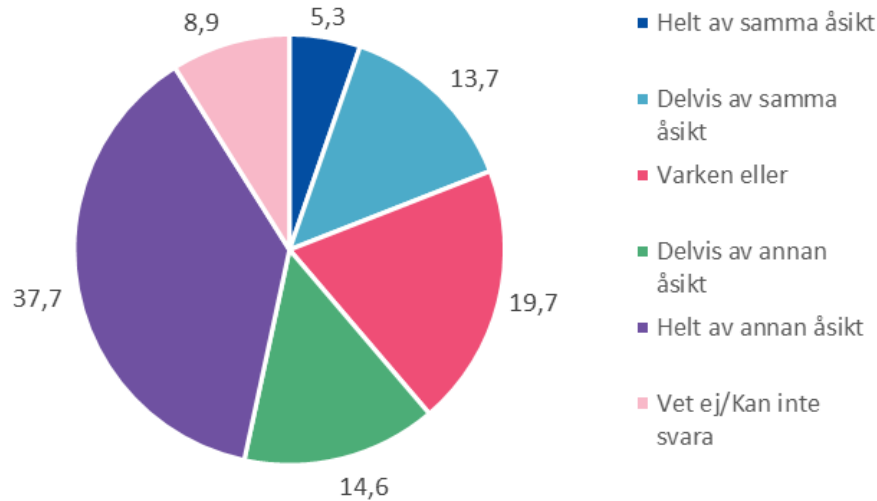
Figur 11. "När jag väljer elavtal anser jag att det är viktigt att elen har producerats med hjälp av vindkraft" (andel svarande, procent)

Källa: ÅSUB

De äldre åldersgrupperna (50+) anser det viktigare att välja elavtal där elen producerats av vindkraft, drygt en tredjedel svarar helt eller delvis av samma åsikt på frågan. För de yngre grupperna (under 50 år) tycker drygt en tredjedel att det inte är viktigt att elen har producerats med hjälp av vindkraft då de väljer elavtal. Skillnaden mellan åldrarna kan möjligen förklaras med att yngre är mer priskänsliga och att när frågan berör egen ekonomi prioriteras lågt pris framför miljövänligare val av energikälla. Antagandet om yngres priskänslighet styrks av en konsumentanalys utförd av Voyado (2024). Denna skillnad i åldersgrupper återkommer därför även i frågan *jag är beredd att betala mer för el som har producerats med hjälp av vindkraft*. Överlag svarade 19 procent att de var helt eller delvis av samma åsikt. 52 procent uppgav att de helt eller delvis är av annan åsikt. 20 procent svarade varken eller, medan 9 procent uppgav att de inte vet eller kan svara (se figur 12). Drygt hälften är inte beredda att betala mera för el som producerats med vindkraft, vilket är 7 procentenheter högre än år 2022. Resultatet visar på lägre prioritering av vindkraft i elavtalet än i mätningen år 2022.

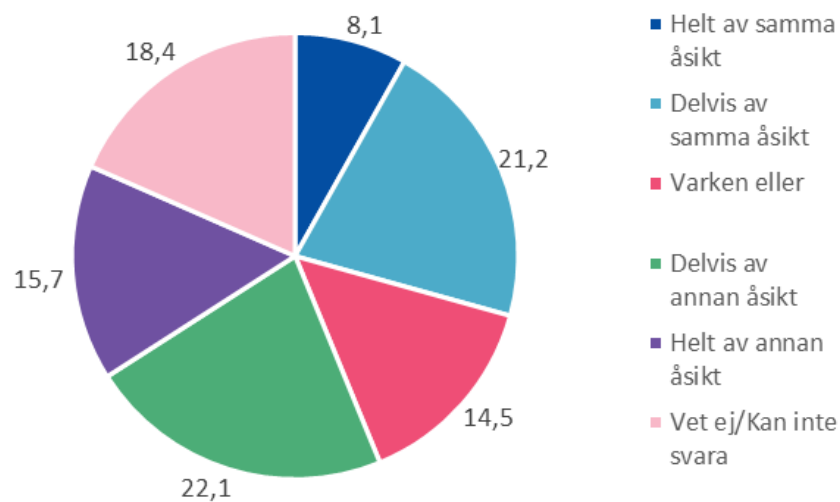
Figur 12. "Jag är beredd att betala mera för el som har producerats med hjälp av vindkraft" (andel svarande, procent)

Källa: ÅSUB

Om påståendet *Informationen gällande vindkraft är tillräcklig på Åland* anser 8 procent att de är helt av samma åsikt. 21 procent anser sig vara delvis av samma åsikt. Drygt en tredjedel, 38 procent av de svarande, anser att de helt eller delvis har en annan åsikt i frågan. Drygt 14 procent angav alternativet *Varken eller*, medan 18 procent uppgav att de inte vet eller inte kan svara. Bara en procent av de som är 18–34 år svarade att de helt håller med, drygt en tredjedel (35 procent) i denna åldersgrupp svarade vet inte. Generellt liknar resultaten det som framkom i undersökningen år 2022.

Figur 13. "Informationen gällande vindkraft är tillräcklig på Åland" (andel svarande, procent)

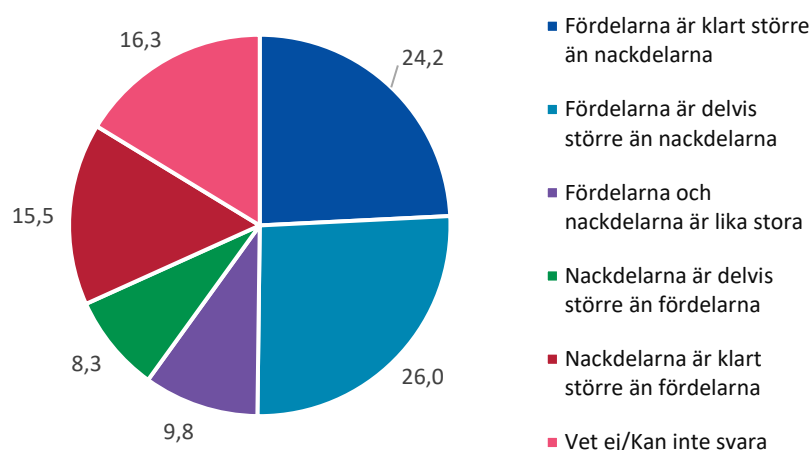

Källa: ÅSUB

Åsikter om vindkraftens för- och nackdelar

Hälften (50 procent) av de svarande anser att fördelarna med vindkraft är klart eller delvis större än nackdelarna. 10 procent anser att fördelarna och nackdelarna är lika stora, medan var fjärde (24 procent) uppger att de anser att nackdelarna är delvis eller klart större än fördelarna. 16 procent uppger att de inte vet eller inte kan svara. Jämfört med 2022 års studie har andelen som ser att fördelarna med vindkraft är klart eller delvis större än nackdelarna sjunkit med 10 procentenheter samtidigt som de som anser att nackdelarna är delvis eller klart större än fördelarna har ökat med 15 procentenheter. De som inte vet eller inte kan svara har sjunkit med 6 procentenheter.

Figur 14. Åsiktsfördelning (andel svarande, procent) om förhållandet mellan vindkraftens fördelar i relation till nackdelar

Källa: ÅSUB

Den regionala skillnad som förekom i 2022 års undersökning där boende i Mariehamn och på landsbygden oftare valde alternativet *fördelarna är klart större än nackdelarna* jämfört med personer bosatta i skärgården syns inte i årets mätning. Förändringen kan sannolikt förklaras av att opinionen kring vindkraft har jämnats ut – där det tidigare fanns ett tydligt stöd, är åsikterna nu mer delade. Som en följd syns i stället en regional skillnad i svaret *nackdelarna är klart större än fördelarna*. Bland de boende på landsbygden tycker 19 procent att det är så, och 15 procent av de boende i skärgården medan endast 10 procent i Mariehamn upplever detta. Hela 22 procent av de som bor i Mariehamn har valt *vet ej/kan inte svara*, 13 procent av de som bor på landsbygden men endast fem procent av de som bor i skärgård har valt detta svar.

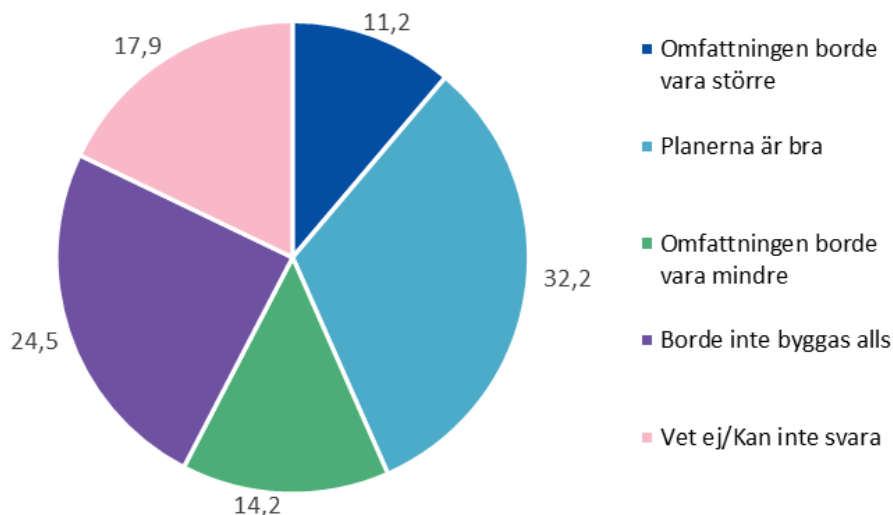
Inställningen till havsbaserad vindkraft och utbyggnad av vindkraftsparker inom landskapets havsområden

Bland frågorna som är mer specifikt fokuserade på havsbaserad vindkraft ingick frågan om den svarandes inställning till utbyggnad av vindkraftsparker inom landskapets havsområden på Åland. I frågeställningen gavs också en beskrivning av planerna. Se avsnittet *bakgrund* för att se den information respondenterna fick ta del av.

Av de svarande anser 32 procent att planerna är bra i nuvarande omfattning. 11 procent anser att omfattningen borde vara större, medan 14 procent anser att den borde vara mindre. Drygt 24 procent svarade att de anser att vindkraftsparker överhuvudtaget inte borde byggas på Åland. 18 procent uppgav svarsalternativet *vet ej/kan inte svara*.

Opinionen kring vindkraft har jämnats ut – där det tidigare fanns ett tydligt stöd, är åsikterna nu mer delade. De svarande som anser att planerna är bra i sin nuvarande omfattning har sjunkit med över 15 procentenheter. De som anser att omfattningen borde vara större har sjunkit drygt 5 procentenheter, samtidigt har det skett en fördubbling hos de som anser det borde vara mindre (från 7 till 14 procent) och de som inte överhuvudtaget vill ha vindkraft har ökat till en fjärdedel (en ökning med 15 procentenheter). Totalt tycker numera 43 procent att planerna är bra eller att omfattningen borde vara större medan 39 procent anser att omfattningen borde vara mindre eller borde inte byggas alls. Andelen som svarat *vet inte/kan inte svara* har sjunkit fyra procentenheter. Sammanfattningsvis kan man säga att 2 av 10 inte vet och resterande är uppdelat i ungefär hälften för och hälften emot.

Figur 15. Vilken är din inställning till utbyggnad av vindkraftsparker inom landskapets havsområden på Åland? (andel svarande, procent)

Källa: ÅSUB

Åsikter om nackdelar gällande havsbaserad vindkraft

De svarande ombads välja maximalt tre av givna svarsalternativ på frågan om vad de uppfattar som de största nackdelarna gällande havsbaserad vindkraft. Det fanns också möjlighet att ge fritt formulerade svar.

Följande alternativ gavs:

- Vindkraftverkens synlighet till havs
- Oljud förorsakade av vindkraftverken
- Glimmande ljuseffekter samt skuggningseffekter
- Inverkan på fågellivet
- Inverkan på övrigt djurliv i närområdet
- Försämrade förutsättningar för utövande av näring (t ex sjöfart, fiske)
- Risk för att platsen inte återställs efter att vindkraftverken tagits ur bruk
- Jag ser inga nackdelar med havsbaserad vindkraft

Av de listade potentiella nackdelarna svarade drygt hälften av de svarande (51 procent) att de anser *risk för att platsen inte återställs efter att vindkraftverken tagits ur bruk* vara en av de främsta nackdelarna. *Inverkan på fågellivet* är den nackdel som fick näst flest svar, 44 procent, medan *inverkan på övrigt djurliv* fick 36 procent svar som en av de främsta nackdelarna. 15 procent av de svarande uppger att de inte ser några nackdelar med havsbaserad vindkraft, vilket är en halvering jämfört med 2022 då 30 procent uppgav att de inte ser några nackdelar.

Samtliga alternativ över nackdelar samt andel svarande som angett alternativet som en av de (maximalt) tre främsta nackdelarna presenteras i figuren nedan.

Figur 16. De främsta nackdelarna med havsbaserad vindkraft utifrån givna alternativ (andel svarande)

Not: Maximalt tre svarsalternativ per svarande
Källa: ÅSUB

Åsikter om den havsbaserade vindkraftens fördelar

På motsvarande sätt ombads de svarande välja de främsta (maximalt tre av på förhand angivna alternativ) fördelarna för havsbaserad vindkraft. Även i detta fall gavs möjligheten att ge fritt formulerade svar.

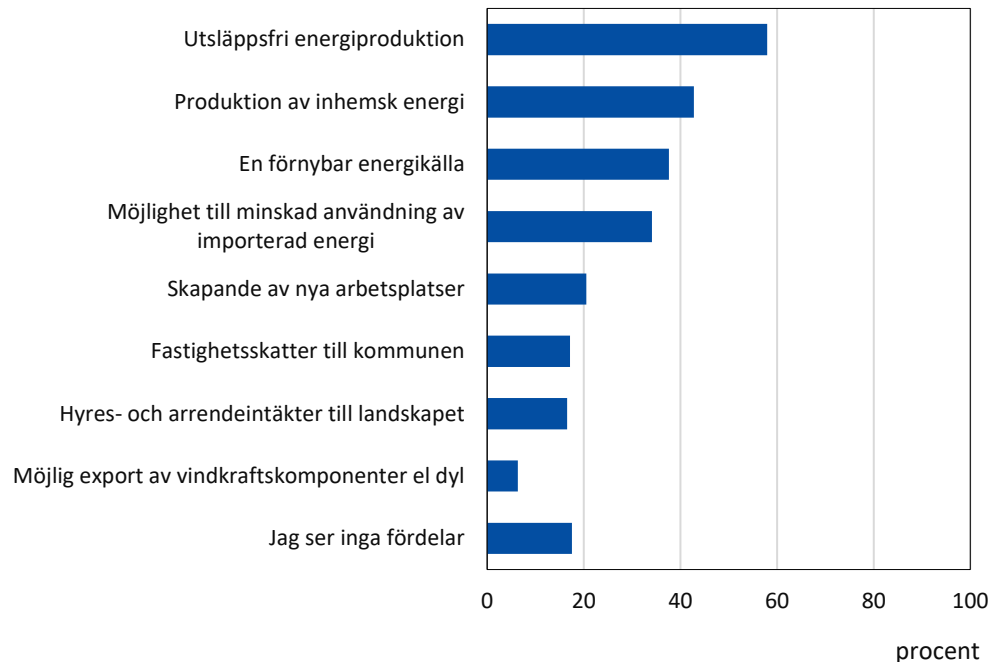
Följande alternativ gavs:

- Utsläppsfri energiproduktion
- Skapande av nya arbetsplatser
- Produktion av inhemsk energi
- Möjlighet till minskad användning av importerad energi
- En förnybar energikälla
- Hyres- och arrendeintäkter till landskapet
- Fastighetsskatter till kommunen
- Möjlig export av vindkraftskomponenter eller dylikt
- Jag ser inga fördelar med vindkraft

Utsläppsfri energiproduktion är en av de främsta fördelarna anser 58 procent, medan 43 procent håller alternativet *produktion av inhemsk energi* som en av de främsta fördelarna. 38 procent uppger alternativet *en förnybar energikälla*. En ökad medvetenhet för att vindkraft ger inkomster till offentlig verksamhet syns, då både *hyres- och arrendeintäkter till landskapet* och *fastighetsskatter till kommunen* fått dubbelt respektive fyra gånger så många andelar som i 2022 års undersökning. 18 procent av de svarande uppger att de inte ser några fördelar, vilket är mer än en fördubbling sedan föregående mättillfälle.

Alternativen med svarsandel listas i figuren nedan.

Figur 17. De främsta fördelarna med havsbaserad vindkraft utifrån givna alternativ (andel svarande)

källa: ÅSUB

Öppna svar kring havsbaserad vindkraft

De svarande gavs även möjlighet att fritt formulerat berätta om vad de uppfattar som fördelar och nackdelar med havsbaserad vindkraft, vilket omkring 25 procent av de svarande använde sig av. Här nedan sammanfattas det som lyftes fram i kommentarerna:

- Åland blir självförsörjande, vi behöver el, och ännu mera i framtiden.
- Oro kring lönsamhet för Åland
- Oro för miljöpåverkan och djurliv
- Miljövänligt alternativ - Vilka är alternativen? Jämför med t ex oljeindustrin och kärnkraftverkens motsvarande risker
- Förhindrar storskaligt trålfiske i området
- Satsa på solenergi, inte vindkraft
- Bättre vänta till kan lagra energi
- Negativt vid ev. krig
- Otroligt svåra frågor att svara på utan att vara insatt i ämnet

Referenser

Baldiga, K. (2014). *Gender Differences in Willingness to Guess*. Harvard Kennedy School Faculty Research Working Paper Series, RWP14-009.

Fraile, M. (2014). *Do Women Know Less About Politics Than Men? The Gender Gap in Political Knowledge in Europe*. *Social Politics*, 21(2), 261–289.

Fortin-Rittberger, J., Fraile, M. & León, S. (2016). *Cross-National Gender Gaps in Political Knowledge*. *European Journal of Political Research*, 55(3), 715–734.

Hansen, M. A. (2024). *Gender, Political Resources, and Expressions of Political Attitudes*. (manuskript accepterat i *Political Behavior*).

Ålands landskapsregering. 2021. *Marin- och kustområdesplanering (Havsplanering) – Ålands havsplan*. Mariehamn: Ålands landskapsregering. Tillgänglig online: <https://www.regeringen.ax/demokrati-hallbarhet/hallbar-utveckling/marin-kustomradesplanering-havsplanering>].

SOM-institutet. (2024). *Svenska folkets åsikter om olika energikällor 1999–2023*. Göteborgs universitet. <https://www.gu.se/sites/default/files/2024-06/Svenska%20folkets%20%C3%A5sikter%20om%20olika%20energik%C3%A4llor%201999-2023.pdf>

Voyado. (2024). *Consumer Insights Report 2024 – Swedish consumers and sustainability*. Voyado. Retrieved October 17, 2025. <https://voyado.com/resources/guides/swedish-consumers-and-sustainability/>

Ålänningarna och miljön – en enkätundersökning om miljömedvetenhet och -engagemang 2022. ÅSUB Rapport 2022:4.

Del 2: Attityder till vindkraft

Nu följer frågor som rör energikällor och särskilt vindkraft. På följande sida handlar frågorna specifikt om havsbaserad vindkraft.

Hur mycket bör vi på Åland satsa på nedanstående energikällor under de närmaste 5-10 åren?

	Satsa mer än idag	Satsa som idag	Satsa mindre än idag	Helt avstå från energikällan	Ingen uppfattning
Solenergi	☐	☐	☐	☐	☐
Vindkraft	☐	☐	☐	☐	☐
Vågkraft	☐	☐	☐	☐	☐
Biobränslen	☐	☐	☐	☐	☐
Naturgas	☐	☐	☐	☐	☐
Importerad energi	☐	☐	☐	☐	☐

Vad anser du om följande påståenden om vindkraft?

	Helt av samma åsikt	Delvis av samma åsikt	Varken samma eller annan åsikt	Delvis av annan åsikt	Helt av annan åsikt	Vet ej/Kan inte svara
Vindkraft är ett miljövänligt sätt på vilket man kan producera energi	☐	☐	☐	☐	☐	☐
När jag väljer elavtal anser jag att det är viktigt att elen har producerats med hjälp av vindkraft	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jag är beredd att betala mera för el som har producerats med hjälp av vindkraft	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Informationen gällande vindkraft är tillräcklig på Åland	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Generellt om vindkraft:

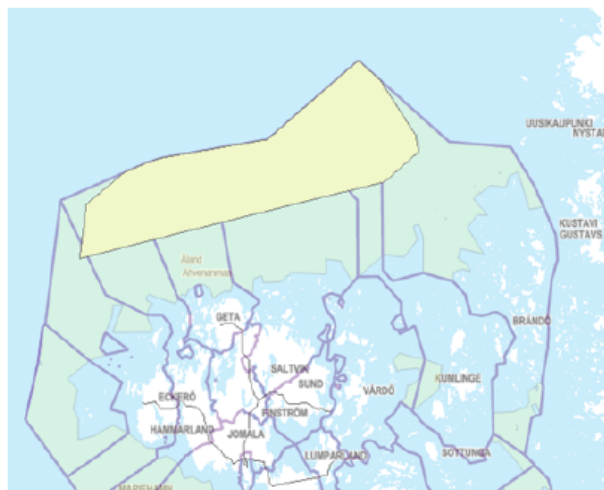
- ☐ Fördelarna är klart större än nackdelarna
- ☐ Fördelarna är delvis större än nackdelarna
- ☐ Fördelarna och nackdelarna är lika
- ☐ Nackdelarna är delvis större än fördelarna
- ☐ Nackdelarna är klart större än fördelarna
- ☐ Vet ej/Kan inte svara

Del 2 (forts.): Havsbaserad vindkraft på Åland**Läs följande information och svara sedan på frågorna nedanför.**

Landskapsregeringens projekt Sunnavind har, med Ålands havsplan som referenspunkt, utvidgat områden lämpliga för havsbaserad vindkraft till 1 200 km² (se gulmarkering på kartan nedan) på de allmänna vatten som landskapsregeringen förvaltar för alla ålänningar. Projektet har genomfört inventeringar inom området och publicerat ett utkast till generalplan och miljöbedömning för att möjliggöra antagandet av generalplaner som styr utvecklingen för området, som fördelas inom sex kommuners gränser.

Fullt utbyggt uppskattas den sammanlagda effekten uppgå till mellan 3–4 GW, med en produktion som motsvarar ca 60 gånger Ålands nuvarande elförbrukning. Utvecklingspotentialen och läget av området bedöms göra det till ett av de mest intressanta i Östersjön för utveckling. Landskapsregeringen avser att genom en marknadsbaserad auktionsprocess säkerställa att Åland kommer att få intäkter från framtida vindkraftsverksamhet inom området. Genom avtal och ställda säkerheter från auktionsvinnaren säkras Ålands intressen under vindkraftparkens hela livscykel, från planering till uppförande, drift och nedmontering.

Utkast till generalplan och miljöbedömning finns publicerade [här](#) (öppnas i ett nytt fönster)

Vilken är din inställning till utbyggnad av vindkraftsparker inom landskapets havsområden på Åland?

Se beskrivningen och kartan ovan. Välj det alternativ som är närmast din åsikt.

- ☐ Jag tycker att planerna är bra som de är nu
- ☐ Jag tycker att omfattningen av utbyggnaden borde vara större
- ☐ Jag tycker att omfattningen av utbyggnaden borde vara mindre
- ☐ Jag tycker inte att det borde byggas vindkraftsparker inom landskapets havsområden alls
- ☐ Vet ej/Kan inte svara

Vilka av följande alternativ är enligt din åsikt de största nackdelarna gällande havsbaserad vindkraft?

Välj högst TRE alternativ

- ☐ Vindkraftverkens synlighet till havs
- ☐ Oljud förorsakade av vindkraftverken
- ☐ Glimmande ljuseffekter samt skuggningseffekter
- ☐ Inverkan på fågellivet
- ☐ Inverkan på övrigt djurliv i närområdet
- ☐ Försämrade förutsättningar för utövande av näring (t.ex. sjöfart, fiske)
- ☐ Risk för att platsen inte återställs efter att vindkraftverken tagits ur bruk
- ☐ Jag ser inga nackdelar med havsbaserad vindkraft

Vilka av följande alternativ är enligt din åsikt de största fördelarna gällande havsbaserad vindkraft?

Välj högst TRE alternativ

- ☐ Utsläppsfri energiproduktion
- ☐ Skapande av nya arbetsplatser
- ☐ Produktion av inhemsk energi
- ☐ Minskad användning av importerad energi
- ☐ En förnybar energikälla
- ☐ De hyres- och arrendeintäkter som vattenägaren landskapet får
- ☐ De inkomster i form av fastighetsskatter som ett vindkraftverk beläget på kommunens område tillför kommunen
- ☐ Möjlighet till export av vindkraftverkskomponenter eller liknande som har tillverkats på Åland
- ☐ Jag ser inga fördelar med havsbaserad vindkraft

Här kan du berätta mera om eventuella för- och nackdelar eller andra synpunkter gällande havsbaserad vindkraft på Åland: